

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrt leta — „ 30 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — **Rekopisi**
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volitve novih okrajnih zastopov — Bezirks-
vertretungen — so razpisane.

C. k. namestnik štajerski je razpisal nove volitve za okrajne zastope. Priprave imajo do 1. oktobra povsod biti dokončane. Število zastopnikov za vsak okraj je že davno določeno od 24—42 mož. Volilni red je osnovan po liberalnih državnih naukib in načelih in torej kmetskemu prebivalstvu neugoden. Ustvarjene so 4 skupine, kojih vsaka jednako veliko zastopnikov voli, če ravno precej nejednako davka plačuje in jih torej nejednako velika svota okrajnih doklad zadeva, ki se na davke naračunajo. Štiri skupine so: 1) Veliki posestniki t. j. taki, ki plačujejo najmanj po 60 fl. zemljiščne in hišne dače brez vojne doklade; 2) mesta in trgi; 3) obrtniki in trgovci z največjim nadačenjem (torej zopet mestjani in tržani) in 4) kmetijski posestniki z menjšo dačo od 60 fl. Ker je pa teh največ in ti ogromno večino davka v okraju plačujejo, zato zadevajo ravno najubožnejšo skupino okrajne doklade najbolj. Ni tedaj neopravičen izrek nekega kmeta: „v okrajnih zastopih gospodje komandirajo in zaukazujejo, kmetje pa plačujemo, da nam rebra pokajo; prej smo steze sami, večjidel po zimi, ko smo utegnili, navažali, sedaj vse v suhih denarjih plačujemo; le nekateri izvoljenci „šoterhanzelni“ pobirajo drobtinice podajoče iz mize velemožnih gospodov v okrajnem odboru.“ Kmetje imajo le tam večino, kder se jim posreči velike posestnike potegniti na svojo stran, in kder večjih obrtnikov in trgovcev manjka. Kaj čuda tedaj, ako se vedno več glasov čuje, naj se sedanji okrajni zastopi zopet odpravijo.

Naša zamotana, s prevelikim številom, deželnih in državnih, uradov in gosposk preprežena, uprava se bo gotovo prej ali selej predrugačila. O tem ni dvomiti. Toliko gosposk nam ni treba in jih stalno plačevati ne moremo. Vendar sedaj še do tega ni prišlo. Okrajni zastopi obstajajo in treba je, da se volitve marljivo udeležimo. Tako zabranimo vsaj nekoliko nadalejšnje brezobzirno pometanje z okrajnimi potroški in dokladami. Pri

nas na Slovenskem imamo še nemškutarstvo iztrebiti ali vsaj oslabiti, kder se je ugnezdilo. Spravimo tedaj okrajne zastope v narodne roké! Kder to ni mogoče, pa izvolimo vsaj toliko narodnjakov, da bodo kos nemškutarjem v okrajnem zastopu na prste gledati!

Najprvje nam je paziti na imenik velikih posestnikov. Celih 14 dni je pri dotičnem c. k. glavarstvu slehernemu na ogled razpoložen. Naj se pregleda! Tudi se naj takoj pritožba vloži, če je treba vpisati, ki je neopravičeno bil izpuščen, ali izbrisati, ki je neopravičeno vpisan. Jednako paziti je treba v 4. skupini, pri kmetijskih ljudeh. Ti volijo tudi v okrajni zastop po volilnih moževih. Prvi volilni mož vsake srenje je župan, drugi pa 1 od odbornikov izvoljeni srenječan. Srenje, ki imajo več kakor 1000 prebivalcev, volijo 2 volilna moža, one ki štejejo nad 2000 duš pa 3 itd. Močno svetovati je, da se izberejo povsod značajni, narodni možje. Ti se bodo lahko porazumili z župani in vsi skupaj potem izvolili jednoglasno v okrajni zastop može, kakoršnih jihov z dačami in bremenih preobloženi stan, naš mili slovenski dom, najbolj potrebuje. Nemškutarskih šlev, brez značajnih petolizcev naj ne volijo nikder na slovenskem Štajerskem!

Novi naši ministri.

Vse politične novine so svojim bralcem objavile nekaj životopisnih črtic o novih ministrih. „Slov. Gosp.“ neče v tej reči zaostati in objavi sledeče.

Grof Edvard Taaffe, novi ministerski predsednik, je rodil se dne 24. februarja 1833. L. 1857. je stopil v državno službo, 4 leta pozneje postal svetovalec deželne vlade in vodja okrožnega urada v Pragi. Meseca aprila 1863. je bil deželni predsednik na Solnogradskem. Istega leta meseca marca ob nagodbi z Magjari je prevzel Taaffe vodstvo ministerstva notranjih stvari. Dne 23. junija 1857. je bil imenovan za namestnika ministerskega prvosednika. Pozneje, 30. decembra istega leta je

prevzel v „bürger“-ministerstvu posel ministra za deželno obrambo in javno varnost. Ob jednem je dobil za svoje zasluge veliki križ Leopoldovega reda. L. 1869. dné 17. aprila je postal Taaffe definitivni ministerski predsednik. V Potockijevem ministerstvu, je sprejel dné 12. aprila 1870. posel ministra za notranje. Meseca novembra istega leta, ko je ministerstvo Potocki odstopilo, je cesar imenoval grofa Taaffeja za deželnega namestnika v Inšpruku. Dne 16. februarja letošnjega leta je zopet cesar pozval Taaffeja v Stremajerovo ministerstvo kot ministra notranjih stvari. Dr. Alojzij Pražak je bil rojen dné 21. februarja l. 1820 v moravskih Gradiščah, študiral v Olomucu in bil ondi tudi doktorjem premoviran. 1848 l. je bil voljen v moravski deželni zbor. L. 1861 ga je poslal deželni zbor moravski v državni zbor, kjer je ostal do leta 1863. Ko so se uvedle direktne državne volitve, je vstopil Pražak zopet v državni zbor. Dr. Florijan Ziemialkowski se je rodil dné 27. decembra 1817. v Berčovici na Gališkem. L. 1848 ga je poslalo mesto Lvov v avstrijski „reichstag“, leta 1861 pa je bil voljen v gališki deželni zbor in 5 let pozneje zopet za deželnega poslanca. Deželni zbor gališki ga je poslal dné 2. marca 1867 v državni zbor, a kmetске občine gališke so si ga izbrale za svojega zastopnika v deželnem odboru. Meseca majnika istega leta je bil imenovan za drugega podpredsednika v državnem zboru. Dne 31. majnika 1873. je vstopil v Auerspergovo ministerstvo kot minister brez področja. Karel pl. Korb-Weidenheim ml. je rojen dné 7. aprila 1836, in se je posvetil sprva vojaškemu stanu, a l. 1864 popolnoma kmetijstvu. L. 1867. ga je volilo česko veliko posestvo v deželni zbor in ta ga je poslal v državni zbor, kjer je ostal do l. 1878.

Julij baron Horst, generalmajor, je stopil prvokrat v javnost l. 1868, ko je kot sestavitelj zdanjega brambenega zakona zastopal kot vladni zastopnik zraven grofa Taaffeja brambeni zakon v državnem zboru. Pozneje je bil tudi zastopnik v delegacijah. Leta 1873 ga je poslalo zgorenje-avstrijsko veliko posestvo v državni zbor. Julij grof Falkenhayn se je rodil dne 20. februarja 1828. On je bil večkrat poslanec v zgorenje-avstrijskem deželnem zboru. Grof Falkenhayn se je večkrat bavil z državnimi finančnimi vprašanji. L. 1874 je izdal knjigo, v katerej je dokazal, da bi se dalo v državi mnogo prištediti, ako bi bila ona urejena federalistično. Grof Falkenhayn nij bil nikdar prijatelj dozdanjega sistema. Emil vitez Chertek je rojen Kranjec, služil je početo v upravnih uradih na Hrvatskem in v Vojnej granici. Kakor se trdi, je on v finančnih stvaréh vešč. Zato je bil tudi poklican v finančno ministerstvo v oddelek za direktne davke. L. 1874 je bil sekcijski svetovalec, a pred kratkim je bil imenovan za pravega sekcijskega predsednika. Dr. Karel Stremayr je postal dné 2. februarja

1870 minister za nauk in bogočastje. On je bil minister pod Potockijem, Auerspergom in je zopet zdaj pod grofom Taaffejem. Njega želimo se sedaj najbolj znebiti.

Gospodarske stvari.

Naša goveja živina.

(Iz ljutomerskega okraja.)

II. Ako smo že izvedili tele in ga krmili tako dolgo, da je postala iz njega krava ali bik, bode naša skrb, da ga vzdržimo v takšnem stanu, da bi imeli iz njega hasek. Kakšna krava pa bode najboljša za kmeta? Ta, koja je za mleko in meso; ona mora imeti toraj za našo domačo porabo obe lastnosti; samo za tiste kmete, ki so blizu večih mest, imajo prave mlekarice več vrednost, ker se mleko od njih precej spravi v denar. Mleka pa mesa ne moremo preveč zahtevati od krave, katerej polagamo samo le slamo, in sicer prav dolgo. Res žalostno je videti živinče spomladi, ako ga pusti po dolgem zimskem zaporu na čvrsti zrak. Rebra in kosti se mu dajo od daleč prešteti; sem ter tje se vidi še dolga dlaka, ki stoji kvišku, kakor ščetine, v njej pa mrgoli vse od nesnage in od uši, pa tudi ni drugače mogoče pri slami in slabi postrežbi.

Če pogledamo živinče jeseni, vidimo, da ima še zadovolj mesa, je popolnoma zdravo, to pa zapazimo na vsaki živali, n. pr. zajcu, jazbecu, miših itd. Vsaka žival namreč postane jeseni debela, kakor da bi znala, da bodo za njo prišli po zimi takšni časi, kjer ne bode imela hrane in bode morala živeti od svojega špeha in od svojega mesa. Tako je tudi pri naši goveji živini. Živina pride potem na zimo v temno ječo, ki jej pravijo hlev, tam dobi za klajo slame, ržene, tisto mora jesti, naj če, ali ne. Kaj od take krave hočemo imeti spomladi, mleko ali meso? Niti koža ni veliko vredna! Ako pa pride takšno živinče iz temnega hleva vun, pade na tla in ne more več na noge. To se je menda zgodilo marsikateremu posestniku letošnjega leta spomladi, zgubil je živinče, ki je imelo jeseni vendar nekaj vrednosti. Marsikteri se bode čudil in ne bode veroval, ako mu strokovnjak reče, da je njegovo živinče poginulo od lakote. Slama posebno ržena je najslabejša krma za živino. Ako pa gospodar nima druge klaje za njo in mora jej slamo polagati, naj jo vendar tako pripravi, da jo zamore živinski želodec prebaviti. Najboljša slama za krmo je ječmenova, vse druge vrste imajo menjšo hranilno vrednost. Vsak pameten gospodar pa vendar jo ne bode samo polagal, ampak pripravil krmo iz slame na sledeči način: ržena, ječmena, pšenična, ovsena, prosena slama se zmeša vkup, k temu pride še nekaj sena, detelje, grahorja; to vse se naj na drobno zreže in tako se polaga živini. S tem smo dosegli dvojno: prvič ne razmečemo preveč krme, in dru-

gič pripravili smo krmo tako, da jo more živinski želodec lahko prebavljati. Jako prilični za to rabo so rezni stroji z guilotino, ki se dobijo po ceni 48—60 fl. v skladišču strojev gospodarskih v Gradcu, za 5 ali 6 posestnikov zadostuje eden stroj.

Razun tega pa dobro bo, ako posebno jeseni, kedar se ima živina privaditi na suho krmo, ovo porezano krmo poparimo, da postane mehka. K temu moramo jej dati v napoj soli, brez katere, kakor vsaki zna, nobena hrana ne tekne; razun tega pa ima sol še to lastnost, da zabranjuje kisanje hrane v želodecu. Če pa še damo nekaj moke in otrobov v napoj, bomo si ohranili črez zimo močno, zdravo in lepo živino, ki nam bode spomladi vse plačala, kar smo po zimi za njo izdali. Vsak gospodar si zna lahko preračunati, koliko je izdal črez zimo za svojo govejo živino, ter bode našel, da že tisti, ki ga je dobil, je k malo toliko vreden, kakor ova hrana, ki jo je živini spolagal, razun mleka in telet. Poglavitna reč toraj za vsakega kmeta je, da udrži svojo živino črez zimo v tistej vrednosti, katero je imela jeseni.

(Dalje prihodnjič.)

Kako grozdje skozi zimo do spomladi frišno ohraniti.

M. O tem priporočuje Dunajski časnik „Prakt. Landw.“ sledečo skušnjo, ktera, ko bi se potrdila, bi bila za vinogradarja preimeditne važnosti. Pred nekimi leti je v Mendovi na Laškem nevihta in plaz pokončal velik kos vinograda, v katerem je grozdje že bilo skoraj dozorelo. Nekoliko trsov, ki so bili polni skoraj zrelega grozdja, je bilo posutih, tako da so celo zimo pod prstjo in kamenjem z grozdem vred zasuti ležali. Spomladi, ko so skozi zimo zasute trse zopet odgrebli, da bi jih v red postavili, bilo je grozdje na nekterih tako lepo in sveže, kakoršno je bilo jeseni. Ta prigodek je spravil vinogradnika na misel, da se more grozdje, ki še na trsu visi in se z prstjo pokrije, dolgo časa ohraniti. Zato je tisto leto jeseni takole poskusil to misel uresničiti. Dal je na nekaj uzvišenem, suhem prostoru v vinogradu jamo izkopati 1.5 metra dolga in 0.75 metra široko blizo dveh trsov, ki sta polna še ne popolnoma zrelih grozdov visela. Vse listje je trsoma dal potrgati in trte, na kterih je grozdje bilo tudi na koncu prirezati. Na to je dal na izkopani jami poprečne palčice tako počez položiti, da so bile kakega pol metra od dna oddaljene in so tako neko mreževje črez jamo delale. Trsa je potem nagnil črez jamo in je dal trte z grozdem na te palčice privezati. Grozdje se nikjer ni zemlje dotikalo. Na to se je jama z deskami tako pokrila, da je bil ta pokrov strehi podoben, vendar pa, da so konci teh strešnih deskic črez jamine robe segali. Ko se je to zgodilo, je dal vse 50 centimetrov debelo s prstjo nasuti in prst dobro in trdno steptati. Tako se je ves zrak od grozdja zaprl. Tako je

prešla zima in ko so spomladi jamo odprli, našli so vse grozdje zdravo in sveže ali frišno, kakoršno je bilo jeseni poprej sred oktobra, ko so ga v jamo zagrebli bili. Samo na vsaki jagodi je visela kapljica vode, kakoršne so videti, ako pohleven dežek grozdje na trsu nekoliko porosi. To je skušnja, ki jo je laški vinogradnik naredil in ktero pripoveduje „Prakt. Landw.“ Vredno je, da tudi naši vinogradniki poskusijo in o svojem času „Slov. Gosp.“ poročati blagovolijo.

M. Kako ogrce iz drevesnic odganjati? Ogrci delajo po drevesnicah in drugih rastlinskih nasadih silno škodo. Da se ti škodljivci odženó, se priporočuje sledeči pomoček. K drevescem, ki so se prvokrat presadila, se okoli 3 centimetrov daleč od drevesca samega brž po presajanju pristavi prišpičen 35—40 ctm. dolg. 1.5—2 ctm. debel količek 20—25. centim. globoko v zemljo. Spodnji del tega količka, ki pride v zemljo, se naj poprej s premogovim katranovcem dobro pomaže. Duh katranovca je ogrcem zopern in tako se mest ogibljejo, na kterih ga kaj čutijo. Na isti način, kakor presajena drevesca, se dajo semiči v drevesnicah ogrčine škode varovati, da se v katran pomočeni količki poleg semenskih rilic, (brazdic) v zemljo v primerni daljavi vsak sebi postavijo.

Sejmovi na Štajerskem. 15. sept. sv. Ana v Slov. gor., Ivnik, Brašlovce, Gnas, sv. Janž pri Spod. Draubergu, Šmarije, Ruše, Rogatec, Zdole, Golobje, sv. Vid na Vogavi; 16. sept. Ljutomer; 18. sept. Gradec; 19. sept. Vransko.

Sejmovi na Koroškem. 15. sept. Gmind, Gradišče, sv. Jakob; 18. sept. Renveg; 21. sept. Drauberg doljni, Zgornja Bela; 22. sept. Mauten.

Dopisi.

Iz Grebenja na Koroškem. (Odgovor.) V 36. št. „Slovenskega Gospodarja“, zdihuje dopisnik iz našega kraja, kako hudo se s Slovenci pošolah dela in se pritoži, da je vse nemško in zopet nemško, in naposled otroci ne vedó ne nemški pa ne slovenski in da iz sedanjih šol pravi „trepí“ izhajajo. Temu se more odvrniti, da on naših šolskih zadev dobro ne pozna ali pa poznati noče. Slovencem se ne godi krivica, ker se tukaj od nekđaj, kar šola obstoji, otroci v obeh jezikih podučujejo. Ko je nova šolska postava na svitlo prišla, se je srenjski odbor poprašal, v katerem jeziku naj se tamošnji otroci podučujejo, in sklenilo se je, da v začetku v obeh jezikih, potem pa samo v nemškem. In tako se želje srenje dopolnujejo. Da šole naših krajev za tega voljo „trepí“ zapušajo, kakor dopisnik trdi, ni nemški jezik uzrok, ampak neredno obiskovanje tehstih. V naši okolici je znano, da je v Grebenji čez 200 učencev vsako leto, pa v desetih letih jih je le 9, pišem: „devet“ šolo zapustilo, kateri so celih 8 let toisto redno obiskovali.

Dostavek uredništva: Naš dopisnik ni rekel, da je na Grebenjsko šolo meril, še menje, da bi bil on edino na njo mislil, marveč on nam je poročal o žalostnih nasledkih ponemčevanja po šolah na Koroškem ravno tako, kakor se je tudi v druge slovenske liste pisalo. Da v Grebenji vsaj nekaj slovenščine v šoli trpijo, to poizvedeti iz dopisa g. nadučitelja, ki nam je blagovoli „odgovor“ doposlal, bilo nam je jako všeč in mu izrekamo svojo zahvalo. Toda dostavimo, da je vendar za Slovence še vsakako žalostno in celo proti priznanim pedagogičnim načelom to, kar se godi v Grebenjski šoli. Ljudska šola nima prvotno namena otrokom vbijati tujih jezikov. Materinščina (slovenščina) ima biti podlaga in torej podučni jezik celi čas in v vseh predmetih, posebno za nemščino. Le tako je mogoče, da se nauči prvega in drugega, sicer nezna nobenega! Kder se mlademu človeku prvi utisi in zapopadki v materinščini zadobljeni kmalu stamnijo z izrazi tujega jezika, ondi ne more druga biti, nego sama zmedenost; izreajo se pravi „trepji“ ne samo v ljudskih, ampak tudi v višjih šolah. Pravilno ne umejo ne nemški, ne slovenski, in torej tudi zmedeno mislijo in govorijo. Žalostno!

Iz Velenja. (Razne stvari.) Naše gasilno društvo je že osnovano. Vodstvo njegovo je sledeče: Gg. France Skubic predsednik, Josip Rak podpredsednik, Stropnik, France Meža, Ivan Švarc odborniki. Ognju bodemo tedaj skusili se braniti, ne tako toči, ki je nas pred 10 dnevi jako prestrašila pa vendar ne toliko poškodovala. V nekaterih krajih Št. Ilja in v Kančem je grozdje sicer dobro skrcala, drugod pa le sem ter tje kaki grozd zadela. Če bi nam še ajda in vino slabo potegnilo, imeli bi letos zopet eno izmed sedmih medlih let. Sadja ni čisto nič, belega žita čisto malo, krompir gnjije, turšice malo in malokje lepa, fižol povsod slab. Ajda bo nam pomagala glad krotiti. Vino na žganke se tudi dobro prileže in človeka ne poživini tako, kakor žganje. Bogu bodi hvala in zraven tudi našemu glavarstvu, da je začelo vendar to nezgodo preganjati. V vsaki krčmi, prodajalnici, krubarnici itd. se je še pred nekoliko tednov brez vsakega dovoljenja žganjarilo — ali temu je konec. C. k. glavarstvo v Slovenjgradu je take ne bodi jih žganjeprodajalce z globo 5 fl. obiskalo, jim trdno prepovedalo še točiti in kakor sem pozvedil, ne bo več tako lehkó kdor si bodi pravice dobil žganjariti. Tako je prav! Žganjepivec se vseh sredstev posluži, da le krajcarček za glažek smradljivke dobi — drugači ne morem reči; ker ne da bi pošteno žganje navadno točili, točijo mešanico ocukranega špirta in Bog ve, kaj še zraven. Potem pa se godé hudobije vsake baže. Evo slučaj. Danes teden so v št. Janžu ljudje od meše gredé našli malo od ceste zavlečenega in s praprotom pokritega človeka. Po obleki soditi je bil boljšega stanu in gotovo umorjen; ker mrtvec se samega sebe ne more pokriti. Radi tega so

tisti, ki so kterega možkega že kakih 5—6 tednov pogrešali, prošeni se oglasiti. Truplo se ni moglo več spoznati, ker je bilo že preveč segnjilo in po zdravniške preiskavi 4—5 tednov tam ležalo.

Od sv. Janža pri Velenji. (Umrstvo). Nit človeškega življenja je zelo slaba; lahko se pretrga vsak trenotek; ali kje in kako, tega ne vé nikdo. Razne dogodbe nam glasno pravijo: spomni se smrti. To nam spričuje tudi v naših krajih ne navaden prigodek, o katerem smo zvedeli na angeljsko nedeljo. Ko so ljudje šli zjutraj od službe božje, našli so nepoznanega mrliča. Na poti od cerkve proti „Mostnarju“ v okolici Črnjava vodi steza skozi gozd, Loka imenovan. Nek neprijeten duh je pri ljudeh vzbudil pozornost ter so začeli iskati po vzroku. Nekoliko sežnje od pota za grmom zasledijo že jako razgnjito možko truplo. Kakor je spoznala preiskovalna komisija, je nesrečnik ležal že blizu dva mesenca na nepovoljnjej postelji. Ker je bil s praprotjem pokrit je to znamenje, da se ni sam usmrtil. Dušo je izdabnil bržčas na poti, ker se dozdeva, da je bil na svoje ležišče privlečen. Bilo mu je okoli 35 let. Lubanja je cela, lasi rujavi in malo kodrasti, lice razpadlo. Prsa vidijo se zbita. Roka je (menda vsled brambe) prelomljena. Trup je precej strohnen. Mrlič imel je oblečeno belo srajco, zakapčeno s kostenimi gumbi, na kterih je podoba bršljanovega lista. Prsnik je bel, hlače temnorujave, čiznice lepe. Suknje, klobuka, denarja, papirjev, vsplah ni ni ničesar, po čem bi mogli zvedeti, kdo da je. Po oblačilu sodeč moral je biti srednjega stana, morda je potoval pak prišel v družbo nevarnih sotopnikov, ki so mu življenje prikrajšali spoznavši njegove ugodne okoliščine. Dne 1. septembra izročen je materi-zemlji pri sv. Janžu.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najvažnejša novica je dnes vmarširanje avstrijskih vojakov v Novi-pazarski turški okraj pod poveljništvom vojvode Würtemberga. Na praznik Marijinega rojstva zgodaj ob 6. uri mahnil je general Kilič proti Plevljam; naprej je šel bataljon regimenta šte. 41., na desni lovski bataljon šte. 25. na levi bataljon šte. 41. na sredi pa ostala bataljona in še regiment šte. 44., ena škadrona husarjev, 2 bateriji kanonov, 1000 živali toverskih. Ljudje in živina so veliko trpeli zaradi slabe poti po skalnih planinah, po 4300 črevljev visokih. Okoli poldne prilezli so v Kovač-han, kder so se utaborili; drugi den so prodirali proti Plevljam. Druga brigada pod generalom Obadovičem je isti den zapustila Višegrad in prišla nad Uvac, Priboj do Banje, kder se je tudi utaborila. Obadovič ima seboj regiment šte. 24. potem 31. lovski bataljon, 1 baterijo kanonov in 1 škadrono husarjev. Nesreča se do sedaj nobena ni pripetila; turški vojaki se pred našimi brž pomikajo nazaj, prebivalcev je malo videti;

le to se vojakom čudno zdi, da po planinah pogosto gorijo gozdi. Zadnji ogenj v Sarajevu bil je precej zadušen, pogorele so 4 hiše. — Svitli cesar so v Lincu obiskali letno razstavo pridelkov in bili od ljudstva navdušeno sprejeti. Črnogorski knez Nikolaj dobil je od cesarja v dar 4 lepe konje iz Lipice in krasen voz; 11. sept. se odpelje knez domov. Nadvojvodinja Kristina je zaročena s španjskim kraljem, cesar so kot glavari cesarske hiše uže privolili. Baron Haymerle postane 20. sept. naslednik ministra grofa Andrasyja, ki tedaj res odstopi. Seboj vzame 21 redov ali ordnov, tudi ima čast feldmaršal-lajtnanta. Državni zbor bo sklican dne 26. sept. Ministri mu predložijo proračun za l. 1880. postavo o prenapredbi dače, postavo o prihodnini (Personal-Einkommensteuer), postavo zastran Bosne in Hercegovine, stavljenja Arliške železnice na Tirolskem, postavo o prenapredbi posilnega legaliziranja in postavo zoper oderuhe. Tako je prav! Žalostni glasi dohajajo iz Istrije in Primorskega. Zaradi slabe letine žuga ljudem lakota.

Vnanje države. Nepričakovan udarec dobili so Angleži v Afganistanu. Komaj premagani Afganani so se v glavnem mestu vzdignili vsaj na videž zoper svojega vladarja Jakub-Khana, je ki z Angleži mir sklenil, ga zaprl v grad, potem pa napali hišo, kder je stanoval angleški poslanik Kavagnari in jegovih 70 angleških spremljevalcev; hud boj nastane, in naposled je Kavagnari s 65 tovarši ubit, hiša požgana. Angleži se jeze tresejo in tirjajo, naj vojska takoj mahne v Kabul in ga do tal razdene. Bo pa težko vse po želji Angležev šlo. Bržčas je Jakub-Khan zvit glava vse to zankal in torej je mogoče, da pokne drugi angleško-afganistanski boj! — Turški sultan je iz Amerike dobil 27.000 zabojev streljiva in Osmanpaša želi s 35.000 Turki kresnoti po Grkih, ki imajo na meji 2 tabora in ondi zbranih 34.000 mož in 70 kanonov. Prepričan se je začel zavolj tega, ker Turek neče Grkom prepustiti kos zemlje, kakor je bil lani pri sklepanju Berolinskega miru obljubil. — Ruski car se je iz Varšave vrnil v Livadijo in namesto umrlega Lazarjeva odposlal generala Tergusakova nad Turkmene, znanega junaka iz turške vojske v Armeniji. Bismark snuje za l. 1885 svetovno razstavo v Berlinu. Francozi izganjajo šolske brate in jezuite iz šol, a pozivljajo domov socialiste, ki so l. 1871. Pariz užgali; eden teh divjakov je uže zopet izvoljen v mestni zastop Parizki. Težko, da je še narod na svetu, lehkomišelnejši od Francozov. V Rimu je umrl najstarejši brat papežev, Karol Pecci, star 85 let. Bog daj Leonu XIII. dojeti leta svojega brata. Marokansko cesarstvo bi radi Španjolci pograbili, ker jim je prav prilično in blizu v Afriki; toda Angleži se bojijo za svoj Gibraltar in so začeli temu nasproti marokansko mesto Tanger s šancami obdajati in na nje težkih kanonov nasajati.

V Londonu pa so sedaj v morje spustili ladjo „Orient“ za vožnje v Avstralijo, kamor ima v 35 dneh priplavati; ladja nese 108.000 centov blaga, 2000 ljudi in 400 konj. Odhajala bo v Avstralijo okoli južne Afrike, a vračala se domov skoz Sueški kanal. —

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

IV. Mohamedanskih šol je kakih 50, ali le početnih za prvence, v katerih se otroci učijo turških in arabskih molitvic, katerih nikdar in nikoli ne razumijo. Le dopoldne po dve uri se shajajo pri svojem učitelju, kteremu je boljše mar za domače delo, nego za podučevanje. Najbolj mikala je moja radovednost medresa ali visoka šola za turške bogoslovce in pravdoznance, ki stoji blizu Begove džamije. Ko jo dne 14. oktobra 1878. obiščem, zvedel sem mnogo zanimivega, resnega in smešnega. Skozi močne železne vrace sem stopil na dvor, ki obdaja visoko, okroglo šolsko splotje. Pri kapiji (velikih vratih) sta stala dva čedno vzraščena mladenča, kakih 18 do 20 let. Takoj nju poprosim, da bi mi hotela razkazati šolske priprave, sobe, knjige, red in načrt svojih študij. Sprva me pogledujeta jezno in srpo, kakor sumljivega postopača, a konečno se vendar omečita in me peljeta skozi visoke duri, nad kterimi se je zvijal v velikanskih, prav zavibanih črkah arabski napis, v notranje dvorišče, kterega sredo je kinčal lep, kamenat vodnjak. Na to mahne stareji z desnico na desno in levo rekoč: eto ti naše sobe, v kterih bivamo in knjige čitamo in se učimo. Če pa želiš, kaj več zvedeti o našem stanju, stopi v to le sobo k „modremu“ hafizu Nikšiću. Tega nasveta se brez obotavljanja poslužim. Sobica, tesna in nizka, je popolen kvadrat; svetloba jej prihaja skozi dve okenci. Po tleh je bil raztegnen rudeče-zelenkast sag (tepih). V kotu levo od vrat je stala mala peč, v kateri je tlela žerjavica. V drugem kotu, kjer je modrijan čepel, slonela je nizka stolica, na kterej je ležalo nekaj papirja in železno pero; nad to pisno pripravo je tičala v zidu lesena polica, na kteri so bile po koncu zložene, v črno usnje vezane knjige, pisane v turškem in arabskem jeziku. Gospodar sobe je bil srednje ne ravno čvrste postave, podolgovatega lica, neznan gostih obrvi, pod kterimi so mu žarele oči, kakor dva plamena v kakej kovačnici. Okoli finega fesa z dolgo svilenom kito je bil zasukan zneznobeli turban, znamenje posebne časti in odličnosti. V vsem svojem vedenju je kazal neko mirno ponositost in resnobno grandezo (mogočnost), ki ste vselej znak pravega, vnetega muhamedanca. Mudil se še nisem dolgo v sobi, ko se priveja v njo drugih pet bradastih divjakov, ki so posedli po kotih. Bili so prijaznega in uljudnega obraza, izvzemši ednega. Debel vrat

široka usta, slok nos, majhne oči, vpogreznjeno čelo — kje je tu uljudnost? Na vprašanje, kaj da so, odgovorila sta dva, mi smo softe, ako znaš kaj je softa? Ta le, kazajé na Nikšića, je izmed nas najučenejši, on zna lepo turški govoriti, a še lepše pisati; razumi tožbe delati, kakor vaši advokati. (Ta izraz me je prav osupnil); vedel bode celo po vašem pisati. No, to je pa res učenjak, da ga nima svoje vrste. Med drugimi bogoslovskimi, računskimi in zgodovinskimi knjigami, ktere mi je s police pokazal, bila je tudi: „Hrvatska početnica za pučke učione. V Beču 1875. str. 104.“ To knjižico si je „modrolija“ hafiz še le pri našem dohodu oskrbel, da se nauči tudi z latinico pisati, ker bi rad vedel, kaj pišejo Sarajevske novine, le v latinici tiskane. O vprašanju, kaj da zamorejo vse postati, kedar dokončajo te šole, podučili so me tako-le: Kdor hoče posebne častne službe doseči, mora še iti za nekaj let v Carigrad. Se vé popolnoma se ne more nikdo izučiti, kakor je modro pristavil hafiz. Najučenejši mož na svetu je šejk-ul-islam, prva oseba za sultanom. On podeljuje častna imena, premestuje, razvrstuje in odstavlja podložne po mestih in krajih. Ker sem podvomil, da bi bil omenjeni mož najučenejši na svetu, dostavil je: kder prebivajo muhamedani. Za tim vrhovnim glavarom muhamedanske vere sledijo muktije nadsodniki, kadije sodniki, imami župniki, ki opravljajo vse molitve v mošejah, obrede pri obrezovanju, venčanju in pokopu; mujezini, ki vabijo raz minaret vernike k molitvam; hodže učitelji v početnih šolah: šehi eremiti ali puščavniki, derviši turški misijonarji, ki prebivajo po tekijah samostanih; kajme cerkovniki. Vse to lahko postanejo softe, po našem dijaki, kleriki, juristi. Ni treba opomniti, da opravljajo pri Turkih posvetne in duhovske službe iste osebe, ker jim je koran sv. pismo tudi glavni zakonik, to je: vodilo cerkvenega in ravnilo društvenega življenja. Plačo dobivajo od vakufov, cerkvenih posestev, ki so v Bosni ogromna in obsegajo zemljišča, bazare, kopaljšča, gostilne, mline. Za verska opravila ne smejo ničesa prejemat. Najvažnejši posel je obrezovanje. Zakon je bolj civilnega značaja in se lahko razveže. Moliti morajo petkrat na dan: zjutra ob zori (saba), opoludne (oile tudi merhaba), večerka (ičindija), ob solnčnem zahodu (akšam) in dve uri potem (jacija). Jako zaslužljivo delo je milošnja in potovanje (vadžiluk) v sveta mesta Meke in Medino. Kdor tje roma, sme nositi častno ime: hadži, kakor oni, ki zna koran na pamet, ime hafiz. Po naredbi kalifa Omara II. štejejo Turki svoje leto od Muhamedovega begstva (heždra) iz Meke v Medino, ki se je dogodilo 4. januarja 622 po krist. rojstvu. In ker menijo, da se je pripetilo v petek, zato praznujejo petek, kakor mi nedeljo. Vendar gledé dela ni tako strogo prepovedano, kakor pri kristijanih. Prava praznika sta le dva: ramazan bajram, ki sledi na postni mesec ramazan in traja 3 dneve; drugi kurban bajram

je 70 dni pozneje in trpi 4 dni. V tem času se pokolje brez števila jagnjet in kostrunov v spomin na Abrahamovo darovanje; oblači se najboljša obleka „bajram haljine“, obiskujejo prijatelji, pogostujejo reveži, razsvetlujejo o mraku mošeje. Mimo tega imajo še nekatere svete noči, v kterih prižigajo na minaretih lampice. 13. 14. 15. dan vsakega mesenca so po mislih moslemov srečni dnevi in so kot taki v pratiki zaznamovani. Mesencev štejejo 12, izmed kterih so najvažnejši Rebevelj, ker se praznuje 12. dan kot Muhamedanovo rojstvo in 23. jegova smrt), Rečep (29. se vzdigne Muhamed proti nebu), Ramazan, ki se slavi vse dni. Ta mesenc moslemi po dnevi ne jedó, ne pijejo in ne pušijo, zato se pa po noči tem bolj radujejo; 23. ramazana je bil neki alkoran z neba na zemljo vržen; 29. je žalostni dan zarad zgube Beča.

Pred odhodom iz medrese mi pove hafiz med drugim še to, da so mu pred par dnevi ponujali službo sodnika ali kadije, pa ni hotel sprejeti ponudbe. Zakaj pa ne? Eno! reče tako resno, kakor smešno: Mojej duši, ktera je 2000 let poprej, ko je bila poslana v telo, živela, ukazal je Bog, kedar dojde v truplo sodnikovo, mora tako soditi, kakor koran veleva, če ne, bo „na ogenj naložena“. Pod vašo vlado pa ne smem tako soditi. Postavim, kdor krade, mora se mu desnica odsekati, vi ga pa le zaprete. Kdor zakon prelomi, mora biti kamujan, vi pa še takega ne kaznujete. V kratkem zapustim Sarajevo in pojdem v Stribul pod svojega carja. Tudi tebi je drago, da živiš pod svojim gospodarom. Čudeč se tej jegovej resnobi, razodenem mu željo, da bi rad še videl šolsko sobo, v kterej se zbirajo. In takoj leti eden mlajših po ključe ter me pelje iz sobe na dvor in iz dvora po lesenih, strmih in šipkih stopnicah v prostorno sobano. „Deder! tukaj sem zahajamo, da nas muftija uči.“ Za zidom na okrog divanhana — široka, nizka klop, pokrita z dokaj lepimi tepihi, vrhu kojih so ležali črni vanjkuši. V levem kotu od vrat je bil poseben sedež, nekoliko lepši in dragocenejši od drugih, pripravljen za profesora. Poleg tega so ležale na polici četiri debele knjige in več manjših. V desnem kotu od vhoda je čepela peč in okoli nje so bile nakopičene bele porcelanaste šalice in so sloneli kratki in dolgi čibuki. Kako tudi ne! brez kave in duhana ni za Turka pravega življenja, prave zabave, še duševne ne. Sarajevski vseučilišniki imajo koj uborno vilinsko svetišče. In sedaj jim je še v veliko nesrečo pogorelo. (Dalje prih.)

Smešničar 37. Nekdo je stavil s svojim prijateljem, da sné (pojé) tri in pol ducata jajec. Tega mu ni hotel nikdo verjeti. Prinesejo mu tedaj 42 jajec. A prekanjenec jih sné najpred tri, in potlej še šest, to je devet jajec in dobil je stavo. „Vrtec.“

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so po toči 17. in 23. avgusta poškodovanim celjskega, mariborskega in radgonskega okraja darovali 1600 fl.

(*Najprisrčnišo zahvalo*) izrekajo pogorelci v Hotinji vesi za blagodarno pomoč milostljivemu knezo-škofu in vis. blagorodnemu grofu Laval Nugent-u, grajščaku Hausenbaškemu.

V imenu vseh. Janez Lešnik.

(*Toplice v Laškem*), last dr. L. viteza plem. Stein, bodo po dražbi prodane; cenjene so na 121.764 fl.

(*Riunione adriatica di sicurtá*) je Lavantinske škofiji izročila v poljubno porabo 771 fl.

(*Jadranski glasovi*) g. Hajdriha so ravno kar prišli na svitlo in se razpošiljajo. Naprošeni so vsi gg. naročniki, posebno študentje, ki so na počitnicah, naj bi blagovolili poslati svoj naslov g. V. Kosovelu v Černice pri Gorici. Cena je 1 fl. 20 kr.

(*Obesil*) se je v Velikej nedelji želar Blaž Terron, iz žalosti, da mu je žena umrla in ga deca niso hotli ubogati.

(*Strela udarila*) je pretečeni torek ob 4. popoldne v hišo Ocvirkovo, po domače Zagode-tovo na Ostrožnem, v celjski fari. Poslopje je popolnoma zgorelo.

(*Tržnine v Mariboru*) ali tako imenovanega „štundrehta“ nabrali so letos uže 8118 fl.

(*Gasilno društvo*) osnovalo se je v Žavcu.

(*Kaznjenca Franca Gunzaja*), ki je 17. okt. 1878 iz ječe v Rogacu všel, dolžijo dvojnega rop in enega umorstva. Celjska sodnija izplača 50 fl. kdor ga preme. Gunzaj je 40 let star, srednje velikosti, močan, ima rujave lasi, sive oči, črnkaste brke in govori le slovenski.

(*Slovo*). Vsem svojim dragim znancem in prijateljem na slovenskem Štajerskem izreka ob svojem odhodu v Bregenc presrčni pozdrav

Alfons Müllner, c. k. prof. in konservator.

(*Obsojen*) v Celji bil je krojač Tomaž Krajnc zavolj kraje na 2 $\frac{1}{2}$ leta v ječo, jegova tovaršica, potepuhinja Alojzija Švajger na 1 $\frac{1}{2}$ leta.

(*Duhovne vaje*) opravljali so č. oo. lazaristi od sv. Jožefa pri Celji od 5. sept. do 13. sept. za farane sv. Jakoba v Galiciji. Ljudi se je obilno udeležilo, okoli 1350 jih je prejel sv. zakramente. Po stanovih vernike podučevali so č. g. superior Horvat, č. g. J. Kukovič in č. g. Macur. Bog plati misijonarjem njihov trud in blagoslovi sveto delo.

Matoh. župnik.

(*Tožbo zoper „Slov. Gospodarja“*) zarad „Cerkvene in Gospodarstvene priloge“ je državni pravdnik zgubil; dne 4. sept. je c. k. okrožna sodnija

celjska potrdila razsodbo okrajne sodnije in urednika nekriivega spoznala. Izdajanja prilog, ki se držijo črteža in zadržaja v glavnem listu, tedaj ni treba naznanjati ne političnej gosposki pa ne c. k. pravdniku!

(*Novo telegrafno štacijo*) z omejenim dnevnim opravilom odprli so v Sevnici.

(*Vodstvo banke „Slavije“*) je razposlalo računsko poročilo o njenem delovanji od 15. jun. 1869 do 31. dec. 1878. Izplačala je v tej dobi odškodnine itd. 3.972.316 fl.

(*Naglo umrl*) je dr. Burger v Celovcu; bil je pri seji kmetijske družbe koroške, ko se je mrtev na tla zgrudil. Mož je bil nekdanj profesor, zadnji čas poslanec.

(*Celjsko mesto*) je lani imelo dohodka 47.357 fl. a potroškov 46.649 fl. Dolga je 155.000 fl. Ko bi se tudi drugače ne vedelo, ovo gospodarstvo bi nam dovolj pričalo, da v celjskem mestnem zastopu gospodarijo čisti liberalci, kakor da bi jih golobje prebrali.

(*Za družbo duhovnikov*) sta vplačala č. gg. J. Jurčič 30 fl., Ant. Vrečko 10 fl., (letn. vplačal za l. 1879.)

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*). Č. g. Urban Dietrich, župnik pri sv. Martinu nad Slov. Gradcem je postal dekan in duhovenski svetovalec, č. g. Janez Modic župnik v Prihovi, č. g. Jožef Probst župnik na Muti, č. g. Anton Slatenšek ostane v Trbovljah, č. g. Andrej Podhostnik gre za provizorja v Tinje, č. g. Jožef Mlasko kot kaplan v Prihovo. Prestavljeni so č. g. Janez Čagran v Središče, č. g. Andrej Vodušek k sv. Barbari v Halozah, č. g. Marko Štuhec v Monsberg, č. g. Alojzij Šijanec k sv. Martinu v Rožnej dolini, č. g. Alojzij Haubenreich k sv. Marjeti na Dravskem polji, č. g. Martin Kolenko v Lembah, č. g. Anton Fišer mlaj. k sv. Petru pod Mariborom II. in č. g. Martin Jurkovič k sv. Martinu pod Wurmbergom. Kot kaplan nameščen je č. g. novomešnik Martin Kralj v Gornjem gradu II.

Dražbe III. 13. sept. Jera Sorko v Rotmancih 680 fl., Jožef Prah 1200 fl. v Rogatcu; 15. sept. Martin Vaupotič v Saklu 615 fl., Anton Hribernik 1725 fl. v Konjicah, Marija Drofenk 173 fl. v Šmariji, Jožef Jamnik v Ptuji; 19. sept. Jožef Haložan v Pongercih, Jožef Bablič 3340 fl. v Mariboru, Anton Sardinek 520 fl. v Rogacu.

Listič uredništva. G. P. in g. B. v Halozah, vse prav, ali določeno je, da se iz raznih uzrokov take reči ne objavljajo. G. J. V. reč je preveč privatna. Nezadovoljneže s „Slov. Gosp.“ zavračamo na oběni zbor tiskovnega društva. Sedanji urednik rad odstopi. Ako se mu zabrani odbijati napade na naše društvo, na sv. Cerkvo in jene naprave, na slovensko narodnost in avstrijsko domoljubje, potem treba iskati drugega urednika. Sedanji itak druga ni imel, kakor samo delo, in še kakšno, skrbi, tožbe, sitnobe, zavidnosti in na cente zlobnih še več pa trepastih sovražnikov! Edina tolažba mu je še — srečni uspehi!

